

Asia: VN/26860/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi tuomioistuimen määräämästä pääsykiellosta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Tuomioistuimen määräämä pääsykielto

Varsinais-Suomen Yrittäjät kannattaa tuomioistuimen määräämän yrityskohtaisen pääsykiellon käyttöönottoa.

Pidämme esitystä tarpeellisena työ- ja asiakasturvallisuuden edistämiseksi sekä yritysten mahdollisuuksien vahvistamiseksi puuttua toistuviin häiriö-, uhka- ja rikostilanteisiin. Nykytilanteessa erityisesti toistuvat näpistykset ja häiriökäyttäytyminen aiheuttavat yrityksille merkittäviä kustannuksia ja turvallisuusriskejä, joihin nykyiset seuraamukset eivät aina riittävästi pure.

Tuomioistuimen määräämä pääsykielto on tärkeä ennakoiva turvaamistoimi, jonka rikkomiseen liitetty rangaistusuhka luo olennaisen pelotevaikutuksen. Kiellon noudattamisen tulee olla henkilölle selvästi mielekkäämpää kuin sen rikkominen.

Pidämme perusteltuna, että työnantajalla on mahdollisuus hakea kieltoa yrityksen nimissä, mikä vahvistaa työturvallisuuslain mukaisten veloitteiden toteutumista käytännössä ja siirtää painopistettä työntekijöistä yrityksen keinovalikoimaan.

Paikan haltijan antama pääsykielto ja julkisrauhan rikkominen

Varsinais-Suomen Yrittäjät pitää tärkeänä, että paikan haltijalla on selkeä, toimiva ja nopea mahdollisuus antaa pääsykielto häiriökäyttäytymisen tai rikollisen toiminnan perusteella.

Yrityksillä tulee olla käytössään välittömiä keinoja puuttua tilanteisiin, joissa henkilöstön tai asiakkaiden turvallisuus vaarantuu. Paikan haltijan antama kielto toimii tärkeänä ensimmäisenä

porttina, joka täydentää tuomioistuimen määräämää pääsykieltoa ja mahdollistaa nopean reagoinnin arjen tilanteissa.

Julkisrauhan rikkomista koskevan sääntelyn tulee tukea tätä kokonaisuutta siten, että yritysten toimintarauha ja henkilöstön turvallisuus voidaan turvata tehokkaasti ja johdonmukaisesti.

Toimivaltuudet pääsykieltojen valvomiseksi

Valvontaan liittyvät toimivaltuudet ovat keskeinen osa järjestelmän toimivuutta ja uskottavuutta.

Varsinais-Suomen Yrittäjät korostaa, että poliisilla tulee olla riittävät resurssit lain valvontaan. Ilman tehokasta valvontaa kiellon vaikuttavuus jää heikoksi ja yritysten luottamus järjestelmään vaarantuu.

Lisäksi tuomioistuinkäsittelyjen tulee olla nopeita ja joutuisia, jotta järjestelmä toimii käytännössä ja kiellon rikkomisiin voidaan puuttua viivytyksettä. On tärkeää, että seuraamukset toteutuvat johdonmukaisesti ja ennakoitavasti.

Yrityksille tulee myös tarjota selkeä ohjeistus ja käytännön tuki, jotta uutta lainsäädäntöä voidaan hyödyntää oikein ja tehokkaasti erilaisissa toimintaympäristöissä.

Henkilötietojen käsittely

Varsinais-Suomen Yrittäjät pitää tärkeänä, että henkilötietojen käsittelyyn liittyvät ratkaisut toteutetaan huolellisesti tietosuojaj- ja oikeusturvavaatimukset huomioiden.

Yrityslähestymiskiellojärjestelmä edellyttää selkeää sääntelyä siitä, mitä tietoja voidaan käsitellä, kuka niitä käsittelee ja millä edellytyksillä tietoja voidaan käyttää ja luovuttaa.

Järjestelmän tulee olla tietoturvallinen ja oikeasuhtainen suhteessa tavoitteeseen, joka on rikosten ennaltaehkäisy, työ- ja asiakasturvallisuuden parantaminen sekä yritysten toimintarauhan turvaaminen.

Muut mahdolliset huomiot esitysluonnoksesta

Varsinais-Suomen Yrittäjät pitää yrityslähestymiskiellon käyttöönottoa erittäin tarpeellisena ja kannatettavana uudistuksena työ- ja asiakasturvallisuuden parantamiseksi sekä yritysten toimintaedellytysten turvaamiseksi. Häiriö-, uhka- ja väkivaltatilanteet kaupan ja palvelualoilla ovat viime vuosina lisääntyneet ja vakavoituneet, mikä näkyy suoraan yrittäjien arjessa, henkilöstön kuormituksessa sekä poliisin tilastoissa.

Kaupan liiton selvitysten mukaan häiriö- ja väkivaltatilanteet ovat jopa kolminkertaistuneet vuodesta 2020. Samalla varkauksista ja näpistyksistä aiheutuvat taloudelliset menetykset sekä turvallisuushaitat ovat kasvaneet merkittävästi. Tämä kehitys näkyy erityisesti kaupan alan pk-yrityksissä, joissa resurssit ovat rajalliset ja joissa jokainen hävikki- ja turvallisuushäiriö vaikuttaa suoraan kannattavuuteen ja yrittäjän jaksamiseen. Siksi yrityslähestymiskielto on saatava käyttöön viipymättä.

Varkauksien aiheuttama hävikki ei ole vain yritysten sisäinen kustannus, vaan se näkyy suoraan rehellisten asiakkaiden kukkarossa ja koko yhteiskunnan taloudessa. Kaupan liiton selvityksen mukaan varastetun tavaran arvo on vuosittain noin 0,5 miljardia euroa, ja lisäksi toiset noin 0,5 miljardia euroa kuluu kaupoissa niihin toimenpiteisiin, joilla näpistelyä ja varastamista yritetään estää. Tämä tarkoittaa miljardiluokan kokonaisvaikutusta, joka heikentää sekä yritysten kannattavuutta että julkisen talouden veropohjaa.

Yrityslähestymiskielto on tärkeä ja konkreettinen keino vastata tähän kehitykseen. Varsinais-Suomen Yrittäjät pitää yrityslähestymiskieltoa erittäin tärkeänä ja ajankohtaisena uudistuksena, joka vastaa käytännön yritystoiminnassa esiintyviin kasvaneisiin turvallisuus- ja rikosongelmiin.

Kaupan ja palvelualojen arjessa häiriö- ja rikostilanteet ovat lisääntyneet ja osin myös vakavoituneet. Tämä näkyy suoraan yrittäjien, työntekijöiden ja asiakkaiden turvallisuudessa sekä yritysten kannattavuudessa. Turun seudulla on nähty myönteistä kehitystä poliisin työn ansiosta, mutta ongelma ei ole poistunut kauppojen arjesta.

Nykyiset seuraamukset ovat usein riittämättömiä. Yrityslähestymiskielto tuo tähän konkreettisen lisätyökalun, joka mahdollistaa toistuvasti häiriökäyttäytyvien henkilöiden pääsyn rajoittamisen ja parantaa siten sekä ennaltaehkäisyä että turvallisuutta.

Varsinais-Suomen Yrittäjät pitää tärkeänä, että Suomeen saadaan viipymättä Ruotsin kaltaisen mallin mukainen yrityslähestymiskielto, joka on siellä osoittautunut toimivaksi osaksi kaupan ja palvelualojen turvallisuuden parantamista.

Kyse on kokonaisuudesta, jossa yhdistyvät merkittävät taloudelliset vaikutukset, miljardiluokan hävikin vähentäminen, työntekijöiden turvallisuus sekä rehellisten asiakkaiden oikeus turvalliseen asiointiin. Yrityslähestymiskielto on sekä elinkeinoelämän toimintaedellytyskysymys että yhteiskunnallinen turvallisuustoimi.

Wiren Jutta
Varsinais-Suomen Yrittäjät